УДК: 351.861

DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-1\(3\)-8-19](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-1(3)-8-19)

Андрієнко Микола Васильович доктор наук з державного управління, доцент, Начальник науково-дослідного центру заходів цивільного захисту, Український науково-дослідний інститут цивільного захисту, м. Київ, вул. Рибальська, 18, 01011, Україна тел.: (044)-280-18-01, e-mail.: andnv@ukr.net.

ORCID: 0000-0002-9222-4831

Борис Олександр Павлович кандидат технічних наук, Заступник начальника (з протипожежного захисту та техногенної безпеки), Український науково-дослідний інститут цивільного захисту, м. Київ, вул. Рибальська, 18, 01011, Україна тел.: 067-503-77-87, e-mail: boris7877@ukr.net

ORCID: 0000-0003-1236-7785

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ

Анотація. Стратегія реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. №61-р.

Таке рішення було прийняте у зв'язку з тим, що існуюча на той час система ДСНС не дає змоги в повному обсязі виконувати покладені на Службу завдання з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, забезпечення належного рівня безпеки життєдіяльності населення, його захисту від надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій.

Реалізація Стратегії почалася в 2017 році, та здійснюється у три етапи до кінця 2020 року. Обґрунтовано, що система державного нагляду у сфері пожежної та техногенної безпеки має надмірний регуляторний вплив на суб'єктів господарювання, що призводить до зниження рівня довіри таких суб'єктів та населення, а також негативно позначається на інвестиційному кліматі в державі.

«Активна реалізація реформи розпочалася у 2016 році з прийняття нового Закону «Про державну службу» та комплексної Стратегії реформування державного управління, що відповідають принципам публічної адміністрації OECD/SIGMA. Впродовж 2017-18 рр. тривала активна фаза реформування – реорганізація міністерств, запуск нових директоратів із формування державних політик та стратегічного планування, залучення на державну службу фахівців шляхом прозорих конкурсів на career.gov.ua, запуск понад 100 електронних послуг для громадян та бізнесу. У 2018 році експерти OECD/SIGMA провели

комплексну оцінку системи державного управління та підготували рекомендації, які стали основою для оновлення Стратегії реформування держуправління», заявив Сасенко О.С. [1]

Ключові слова: стратегія реформування, стратегічне планування, служби надзвичайних ситуацій, безпеки життєдіяльності населення, Державної служби надзвичайних ситуацій.

Andriienko Mykola Vasilievich Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Head of the Research Center for Civil Protection Events, Ukrainian Research Institute of Civil Protection. Kiev, st. Rybalskaya, 18 01011, Ukraine tel.: (044) -280-18-01, e-mail.: andnv@ukr.net

ORCID: 0000-0002-9222-4831

Borys Oleksandr Pavlovych Candidate of Technical Sciences, Deputy Chief (on fire protection and technogenic safety), Ukrainian Research Institute of Civil Protection. Kiev, st. Rybalskaya, 18 01011, Ukraine tel.: 067-503-77-87, e-mail: boris7877@ukr.net

ORCID: 0000-0003-1236-7785

REFORMING OF THE STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE

Abstract. The Strategy for Reforming the State Emergency Service System was approved by the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 61-p of January 25, 2017. This decision was made due to the fact that the system of the State Emergency Service at that time did not allow to fulfil fully the tasks assigned to the Service in the implementation of state policy in the field of civil protection, ensuring the proper level of security of life of the population, its protection from emergencies, fires and other dangerous events.

The implementation of the Strategy began in 2017 and is being implemented in three stages by the end of 2020. It is substantiated that the system of state supervision in the field of fire and technological safety has an excessive regulatory impact on economic entities, which leads to a decrease in the level of confidence of such entities and the population, and also adversely affects the investment climate in the state.

"The active implementation of the reform began in 2016 with the adoption of the new Law "On Public Service" and the Comprehensive Public Administration Reform Strategy, in line with OECD/SIGMA public administration principles. During 2017-18, an active phase of reform continued the reorganization of ministries, the launch of new directorates for public policy-making and strategic planning, the recruitment of public officials through transparent competitions at career.gov.ua, the launch of over 100 e-services for citizens and businesses. In 2018, OECD/SIGMA experts carried out a comprehensive assessment of the Public Administration System and made recommendations that formed the basis for updating the Strategy for reforming the state government," Saienko said [1].

Keywords: reform strategy, strategic planning, emergency services, population life safety, the State Emergency Service.

Постановка проблеми. Сили цивільного захисту та засоби ДСНС не завжди забезпечують своєчасне реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та інші небезпечні події через віддаленість їх від місць виникнення таких подій, а також мають обмежені можливості щодо створення ефективного та дієвого угруповання сил для подолання негативних наслідків масштабних надзвичайних ситуацій, у тому числі в особливий період.

З огляду на зазначене, а також зміни, що відбуваються в державі у зв'язку з децентралізацією влади, реформуванням системи безпеки і оборони держави, передачею окремих повноважень щодо організації та забезпечення пожежогасіння та реагування на надзвичайні ситуації від державних органів до органів місцевого самоврядування, зумовлюють необхідність проведення реформування системи ДСНС. [2]

Швидкоплинність, непрофесійність і політична заангажованість керівних кадрів у профільному відомстві та найчастіше відсутність практичного профільного досвіду і відповідальності за прийняті рішення ще більше погіршують нинішню ситуацію. Все це робить центральний орган виконавчої влади у сфері ЦЗ та його керівництво неспроможними послідовно і цілеспрямовано вести країну шляхом демократичних реформ. Поточний стан та критичний прогноз безпекової ситуації в Україні ставлять сьогодні перед найвищим керівництвом держави першочергове завдання прискорення базових реформ у сфері ЦЗ і вдосконалення механізмів державного управління відповідно до європейських стандартів безпеки. [3]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатьом аспектам державного управління ЦЗ були присвячені праці таких вітчизняних дослідників: В. Бегуна, В. Богдановича, Е. Богданової, В. Вітлінського, П. Волянського, Б. Гамалюка, Б. Данилишина, М. Єжєєва, А. Качинського, І. Криничної, Н. Клименко, А. Белікова, Г. Рєви, Г. Ситника, О. Суходолі, О. Труша, С. Андрєєва, О. Кривцова, П. Фєсянова, О. Бикова, В. Тютюнника, А. Шевчука, М. Сіцінської, А. Белоусова, А. Терентьєвої, В. Дурдинця, А. Федцова, О. Риболова, С. Белан, Л. Пісні, О. Касьян, В. Доманського та ін., а також зарубіжних, зокрема Г. Коффа, Т. Хоружої та ін. Системний аналіз сучасної наукової літератури у галузі державного управління свідчить про те, що проблема державного управління захистом населення у НС залишається сьогодні недостатньо дослідженою. Зокрема, пріоритетом подальших досліджень є модернізація організаційно-правового регулювання ЄДС ЦЗ з урахуванням передового європейського досвіду, техногенно і соціально обумовлених потреб держави [4,5]. Визначено нагальні проблеми та пріоритетні напрями вдосконалення державного управління у сфері цивільного захисту та протидії надзвичайним ситуаціям на рівні територіальних громад, зокрема в контексті реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні Романенко Є.О. [3].

Метою статті є розгляд стану реалізації державної політики України у сфері цивільного захисту населення, територій, майна і навколишнього середовища у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, під час реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій.

Виклад основного матеріалу. Державне управління у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС є стратегічним компонентом забезпечення національної безпеки нашої держави. Гарантування реалізації державної політики у сфері ЦЗ здійснюється ЄДС ЦЗ, що представляє собою сукупність органів управління, сил і засобів центральних та місцевих органів виконавчої влади, виконавчих органів рад, підприємств, установ та організацій. Безпосереднє керівництво діяльністю ЄДС ЦЗ здійснює Держава служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) [6], як центральний орган виконавчої влади, теперішня діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України (КМУ) через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері ЦЗ, захисту населення і територій від НС та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків НС, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності [7]. Слід визнати, що під час проведення реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій з'являлось багато нових завдань перед особовим складом служби, а кількість профільного керівництва над ДСНС нажалі не зменшувалось а тільки роздувалось за рахунок не професіонального підбору кадрів. 2011 році сталося розділення Міністерства у справах НС України на 4 окремі відомства – МНС (як головний орган), Державну інспекцію техногенної безпеки, Державне агентство зони відчуження та Державну службу гірничого нагляду та промислової безпеки [8]. Згодом Уряд України постановою від 25 квітня 2014 року № 120 без жодних офіційних пояснень установив, що діяльність ДСНС спрямовується та координується КМУ через Міністра внутрішніх справ [9].

Також про суперечливу систему державного управління в системі цивільного захисту зауважує А. Чубенко у своїй монографії «Теоретикометодологічні засади фінансування системи цивільного захисту». Вчений говорить про необхідність посилення структури тогочасного Міністерства України з надзвичайних ситуацій, до компетенції якого насамперед належали б питання стратегії та політики, зокрема економічного розвитку, бюджетного процесу, організація нормативно-правового забезпечення, а менш важливі функції в багатьох випадках можна було децентралізувати та передати на регіональний і місцевий рівні. При цьому А. Чубенко вважає виправданим проведення аудиту ефективності структури тодішнього Міністерства України з надзвичайних ситуацій передусім на рівні центрального апарату з метою усунення паралелізму та дублювання 19 функцій [10]

Нажалі ДСНС у плануванні своєї діяльності і донині залишається під суттєвим впливом політичних сил, що наочно виявилось в кадровій політиці останніх років,

коли на керівні посади майже в усіх областях призначалися люди без відповідної фахової підготовки і практичного досвіду роботи в системі. Результатом боротьби політиків за вплив на призначення у ДСНС так званих «своїх людей» стало звільнення значної кількості справжніх професіоналів.

Погоджуємося з думкою авторів, які зазначають, що одночасне функціонування в країні двох центральних органів виконавчої влади, один з яких наділено повноваженнями щодо забезпечення формування державної політики у сфері цивільного захисту (МВС), а інший – щодо забезпечення її реалізації (ДСНС), не відповідає змісту та концепції Кодексу, спричиняє колізії в законодавстві та організаційну плутанину, породжує бездіяльність і безвідповідальність у посадових осіб органів державного управління [13].

Політичний вплив поглиблюється ще й хронічним недофінансуванням ДСНС, коли щороку на її утримання передбачається фінансування у розмірі лише 60% річної потреби[3]. Але на ряду з цим, Державі залишається знаходити належне фінансування для наших рятувальників, нацгвардійців та всіх військових, належно підтримувати їх», — саме такою була реакція Президента Володимира Зеленського на побачене в Міжнародному міжвідомчому багатопрофільному центрі підготовки підрозділів Національної гвардії[11]. Таким чином бачимо різницю з реальних справ з тим що називають проведенням реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій.

Багато хто не бачить різниці між обов'язками та завданнями ДСНС та системою цивільного захисту, задачі яких плідно перетинаються, як при повсякденній роботі, так і під час реагування на НС.

Пропозиції А. Любінського тісно пов'язані з дослідженням С. Майстро та О. Труша, які розглянули нормативно-правовий механізм державного управління системою цивільного захисту в Україні та виокремили проблемні аспекти й суперечності законодавства у цій сфері. Учені переконані, що дієвий нормативно-правовий механізм державного управління системою цивільного захисту має враховувати національний та міжнародний досвід з питань цивільного захисту, становити собою єдину систему державного управління з протидії надзвичайним ситуаціям в Україні [14].

Система місцевого самоврядування, що створена в межах виконання заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, на сьогодні не задовольняє потреб суспільства. Функціонування органів місцевого самоврядування в більшості територіальних громад не забезпечує створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, потрібного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання населенню високоякісних і доступних адміністративних, соціальних та інших послуг [12].

Не слід забувати, що не останнім а одним із вагомих результатів реформи має бути всеосяжна трансформація освітнього сектора. Освіта мусить перетворитися на систему, здатну до саморегуляції – відповідно до викликів суспільного розвитку, які постійно змінюються. Освіта має перетворитися на ефективний

важіль економіки знань, на інноваційне середовище, у якому учні й студенти отримують навички і вміння самостійно оволодівати знанням протягом життя та застосовувати це знання в практичній діяльності. Освіта має продукувати індивідів, здатних забезпечити прискорене економічне зростання і культурний розвиток країни, свідомих, суспільно активних громадян, конкурентоспроможних на європейському і світових ринках праці. Освіта має стати реальною гарантією забезпечення високих соціальних стандартів [15].

Узагальнено основні напрямки попередніх наукових досліджень державного управління, а саме: розвиток державного управління у сфері забезпечення цивільної безпеки у надзвичайних ситуаціях та запровадження прогресивного досвіду розвинених зарубіжних країн у зазначеній сфері; удосконалення механізмів формування інституціональних засад розвитку державної системи цивільного захисту України; створення системи управління цивільного захисту та її інтеграція в єдину інформаційно-аналітичну систему сектора безпеки та оборони держави; визначення структури і функцій центрів управління в надзвичайних ситуаціях як інструменту підтримки ухвалення рішень органами державного управління за досвідом організації управління в надзвичайних ситуаціях в країнах Європейського Союзу; науково-теоретичне обґрунтування механізмів побудови ефективної функціонально-структурної моделі державного управління у сфері цивільного захисту в Україні з урахуванням сучасних потреб суспільства; удосконалення механізмів державного регулювання природно-техногенної безпеки України на основі виділення їх функціональної спрямованості; дослідження комплексу чинників, що впливають на ефективність і надійність функціонування системи державного управління в умовах надзвичайних ситуацій; пошук шляхів визначення сутності інформаційного забезпечення в системі державного управління; визначення напрямків модернізації системи цивільного захисту держави [16].

Управління знаннями не є чимось новим, оскільки на підприємствах і в організаціях завжди реалізовувалися освітні програми, проводилися тренінги та інші заходи для отримання і поширення передового досвіду і знань. Однак в умовах зростання ризиків природно-техногенного характеру, посилення ринкової конкуренції, управління знаннями стає основним фактором зниження ризиків, забезпечення безпеки населення, об'єктів економіки і держави, підвищення конкурентоспроможності. Рішення проблеми взаємодії людини і навколишнього світу з використанням потенціалу знань про ризики і культури ризику дозволить знизити негативний вплив людського чинника і підняти проблеми ризику на глобальний, біосферний рівень. Таким чином, цивілізація ризику на основі максимально ефективного управління людським чинником, а саме, використання інтелектуальної потужності окремої людини і всього населення країни, стає цивілізацією знань і ризику [18].

Порівняно з 2017 роком загальна кількість НС у 2018 році зменшилася майже на 23 %, при цьому кількість НС техногенного характеру зменшилася на 4 %, НС природного характеру – на 28 %, а НС соціального характеру – на 66,7%. Також,

порівняно із 2017 роком, спостерігається зменшення кількості загиблих та постраждалих в НС на 2,3 % та 6,9 % відповідно. Незважаючи на зменшення у звітному періоді загальної кількості НС техногенного характеру, зафіксовано зростання на 12,5 % кількості НС, пов'язаними із аваріями на транспорті та на 10 % - НС, пов'язаних із пожежами та вибухами. Проте, кількість загиблих та постраждалих у цих НС зменшилася, за винятком НС на транспорті, де кількість постраждалих збільшилася більше ніж у 2 рази[17].

Зауважимо, що реформування ДСНС сприяє розвитку безпеки життєдіяльності на місцевостях. На регіональному рівні формується волонтерський рух у сфері цивільного захисту та створюється добровільно-пожежна охорона, посилюється відповідальність керівників підприємств за порушення правил пожежної і техногенної безпеки. Для швидкої реакції та ліквідації надзвичайних ситуацій у громадах активно відкриваються центри безпеки та місцеві пожежні депо в селах [19].

Варто нагадати, що Стратегія реформування ДСНС проводиться в кілька етапів відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

- Перший етап тривав з 2016 по 2017 р. За цей час держава в п'яти областях реалізувала пілотні проекти з організації заходів цивільного захисту спроможних територіальних громад. Громади отримали методичну допомогу зі створення Public Administration and Local Government, 2018, issue 3(38) 159 Local Government добровільних та місцевих пожежних організацій, їх навчання. У складі виконавчих органів ОТГ були сформовані структурні підрозділи з питань цивільного захисту. Місцеві пожежні служби були забезпечені необхідною для роботи матеріально-технічною базою.
- Другий етап реалізовувався у 2018 р. На цьому етапі введено реєстр сил цивільного захисту з урахуванням їх реформування; визначено межі відповідальності всіх служб, причетних до сфери безпеки життєдіяльності; залучено міжнародну допомогу до фінансування служб і забезпечення матеріально-технічної бази; зазначено нормативну діяльність ДСНС до забезпечення сталого функціонування в умовах надзвичайних ситуацій.
- Третій етап розпочався у 2019 р. і триватиме до 2020 р. На цьому етапі держава планує удосконалити організаційно-штатну структуру апарату ДСНС й аварійнорятувальні формування ДСНС центрального підпорядкування; оптимізувати функції органів із надзвичайних ситуацій на місцевому та центральному рівнях з метою ліквідації дублювань; сформувати єдину базу волонтерів для їх залучення на добровільних засадах до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та гасіння пожеж; автоматизувати засоби зв'язку та сповіщення; розвивати державний центр управління з надзвичайних ситуацій; розширювати міжнародне співробітництво [19].

Як бачимо, державі є над чим працювати і допомагати органам місцевого самоврядування у забезпеченні безпеки життєдіяльності територіальних громад.

Необхідно суттєво змінити принципи регіональної політики держави та розширити фінансові повноваження регіонів. Адже це допоможе місцевій владі вирішити низку суміжних проблем: очистити території Public Administration and Local Government, 2018, issue 3(38) 163 Local Government від шкідливих для здоров'я і довкілля отрутохімікатів, укріпити захисні дамби, які оберігають території від затоплення, очистити від вибухонебезпечних предметів ділянки військово-тренувальних полігонів.

Держава реалізує політику у сфері безпеки життєдіяльності територіальних громад шляхом проведення реформи децентралізації в галузі цивільного захисту організацій, різних навчань та тренінгів, створення МПК чи ДПК, реалізації пілотних проєктів, надання фінансової підтримки і матеріального забезпечення МПК (ДПК). Однак ця політика проводиться державою неефективно, оскільки на сьогодні залишається ряд невирішених проблемних питань під час створення і функціонування МПК, ДПК(Д). Крім того, потребує суттєвого доопрацювання нормативно-правова база [20].

Висновки. Необхідність проведення реформи в галузі цивільного захисту та реалізація проєктів по покращенню матеріальної сторони справи та удосконалення нормативно-правової бази лежать в основі проблемних питань, що потребують подальшого вирішення.

Враховуючи наші дослідження можемо зробити висновок, що завершення процесу реформування досягається стандартизацією нормативно-правових документів, використанням єдиних органів управління, більш визначеним використанням сил і засобів за призначенням, приведення до оптимальної роботи та підтримку ЄДСЦЗ на основі максимального залучення професіоналів та професійного вкладу від всіх учасників цього процесу. Особливо, увагу необхідно звернути, на швидкоплинність, і політичну заангажованість керівних кадрів у профільному відомстві та відсутність практичного профільного досвіду і відповідальності за прийняті рішення керівництвом з високими профільними фундаментальними знаннями, та професійним досвідом.

Тому ця тема, на даний час, залишається відкрита для нових пошуків для покращення організації реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій та перспективна для проведення нових наукових досліджень у цій галузі.

Література:

1. Звіт про виконання у 2018 році стратегії реформування Державного управління України на 2018-2020 роки https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reform%20office/03_zvit_ukr_web.pdf
2. Про схвалення Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р

3. Романенко Є.О. Концептуальні засади реформування державної служби України з надзвичайних ситуацій та її місце в системі органів внутрішніх справ doi:10.15421/151605 Міжрегіональна академія управління персоналом, м. Київ, Україна, ISSN 2311-6420 (Print), ISSN 2413-8231 (Online), № 3 (29) березень 2016 ст 40
4. Приходько Р.В. Організаційно-правовий механізм регулювання сфери захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій / Приходько Р.В. // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр., 2011, вип. 3 (34).
5. Труш О.О. Досвід побудови та функціонування систем цивільного захисту країн-членів Європейського Союзу / Труш О.О. // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр., 2009, вип. 4 (27) та 2010, вип. 1 (28).
6. Постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF/paran10#n10>.
7. Постанова КМУ від 16 грудня 2015 р. № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/content/law.html>.
8. Вікіпедія. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Реформування. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
9. Постанова КМУ від 25 квітня 2014 року № 120 «Питання спрямування та координації діяльності Державної служби з надзвичайних ситуацій». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/120-2014-%D0%BF>.
10. Чубенко А. Г. Теоретико-правові засади фінансування системи цивільного захисту : автореф. дис. ... канд. юр. наук : 12.00.07 / А. Г. Чубенко ; Національна академія внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ. – К. : 2012. –32 с.
11. «Рятувальники вражають професіоналізмом» Писана Наталя 02 жовтня 2019 <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/prezident-nagoloshuye-na-nalezhnomu-finansuvanni-d/>
12. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2014 року № 333-р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
13. Ситник Г. П. Про нову конфігурацію постійно діючих органів управління цивільного захисту на державному рівні / Г.П. Ситник, С.О. Андрєєв // Вісник НАДУ. – 2014. – № 2. – С.5-11. – Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/?lang=ukr&tip= dor&tipn= Page&page=46>.
14. Майстро С. В. Нормативно-правовий механізм державного управління системою цивільного захисту в Україні / С.В. Майстро, О.О. Труш // Актуальні проблеми державного управління. –2014. – № 2 (2014). – С. 156-162. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-2/doc/4/01.pdf>
15. Харламов В.В., викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт НУЦЗУ Теоретичні засади Державного Управління вищою освітою у сфері цивільного захисту <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/2378/1/Harlamov.pdf>.
16. Барило О.Г. Аналіз досліджень проблем державного управління у сфері цивільного захисту. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування 2018 № 1, http://el-zbirn-du.at.ua/2018_1/11.pdf.
17. Звіт про основні результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2018 році <https://www.dsns.gov.ua/files/2019/1/18/321>
18. IX Міжнародна науково-технічна конференція «Хімія та сучасні технології», ЛЮДСЬКИЙ ЧИННИК І БЕЗПЕКА Мул А. О.1, Плис М. М.1, Кондратюк В. М.2 Дніпро 2019 ст. 44.
19. Галак А. Добровільні пожежні команди та організація системи реагування на надзвичайні ситуації в ОТГ / А. Галак. – Режим доступу : <https://www.slideshare.net/CSIUKRAINE/ss->

73481922 [Halak A. Dobrovilni pozhezhni komandy ta orhanizatsiia systemy reahuvannya na nadzvychaini sytuatsii v OTH / A. Halak. – Rezhym dostupu : <https://www.slideshare.net/CSIUKRAINE/ss-73481922>]

20. Андрій Рогуля Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки Львівської області «РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»/ Public Administration and Local Government, 2018, issue 3(38)/ [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03\(38\)/21.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03(38)/21.pdf)

References:

1. Zvit pro vykonannya u 2018 rotsi stratehii reformuvannya Derzhavnoho upravlinnia Ukrainy na 2018-2020 roky [Report on the implementation in 2018 of the strategy of reform of the State Administration of Ukraine for 2018-2020]. (n.d.). www.Kabinetu.Ministriv.Ukrainy.gov.ua. Retrieved from https://www.Kabinetu.Ministriv.Ukrainy.gov.ua/storage/app/sites/1/reform%20office/03_zvit_ukr_web.pdf [in Ukrainian]

2. Rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro skhvalennia Stratehii reformuvannya systemy Derzhavnoi sluzhby Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii” : vid 25 sichnia 2017 r. № 61-r [Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Strategy for reforming the Civil Service of Ukraine system for emergency situations” by the of January 25, 2017 No. 61-p]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80> [in Ukrainian].

3. Romanenko, Ye.O. (2016). Kontseptualni zasady reformuvannya derzhavnoi sluzhby Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii ta yii mistse v systemi orhaniv vnutrishnikh sprav [Conceptual principles of civil service reform of Ukraine for emergencies and its place in the system of internal affairs bodies]. *Mizhrehionalna akademiia upravlinnia personalom – Interregional Academy of Personnel Management*, 3(29), 38-46 [in Ukrainian].

4. Prykhodko, R.V. (2011). Orhanizatsiino-pravovyi mekhanizm rehuliuвання sfery zakhystu naselennia i terytorii vid naslidkiv nadzvychainykh sytuatsii [Organizational and legal mechanism of regulation of the sphere of protection of the population and territories from the consequences of emergencies]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia – The theory and practice of public administration*, 3 (34), 279-285 [in Ukrainian].

5. Trush, O.O. (2009). Dosvid pobudovy ta funktsionuvannya system tsyvilnoho zakhystu krainchleniv Yevropeiskoho Soiuzu [Experience in the construction and functioning of civil protection systems of the EU Member States]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia – Theory and practice of public administration*, 4, 364-373 [in Ukrainian].

6. Postanova KABINETU MINISTRIV UKRAINY “Pro zatverdzhennia Polozhennia pro yedynu derzhavnu systemu tsyvilnoho zakhystu” : vid 9 sichnia 2014 r., № 11 [Resolution of CMU “On Approval of the Regulation on the Unified State Civil Protection System” from January 9, 2014, № 11]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF/paran10#n10> [in Ukrainian].

7. Postanova KABINETU MINISTRIV UKRAINY «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu sluzhbu Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii» : vid 16 hrudnia 2015 r., № 1052 [Resolution of CMU “On Approval of the Regulation on the State Emergency Service of Ukraine” from December 16, 2015, № 1052]. (n.d.). www.mns.gov.ua. Retrieved from <http://www.mns.gov.ua/content/law.html> [in Ukrainian].

8. Derzhavna sluzhba Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii. Reformuvannya. [State Emergency Service of Ukraine. Reformation]. (n.d.). uk.wikipedia.org. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Державна_служба_України_з_надзвичайних_ситуацій#Реформування [in Ukrainian].

9. Postanova KABINETU MINISTRIV UKRAINY «Pytannia spriamuvannya ta koordynatsii diialnosti Derzhavnoi sluzhby z nadzvychainykh sytuatsii» : vid 25 kvitnia 2014 roku, № 120

[Resolution of CMU “Issues of Direction and Coordination of Activities of the State Emergency Service” from April 25, 2014, № 120]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/120-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].

10. Chubenko, A. H. (2012). *Teoretyko-pravovi zasady finansuvannia systemy tsyvilnoho zakhystu* [Theoretical and Legal Foundations of Financing the Civil Protection System]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav Ministerstva vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].

11. Pysana, N. (November 02, 2019). *Riatuvalnyky vrazhaiut profesionalizmom* [Rescuers impress by their professionalism]. *ukurier.gov.ua*. Retrieved from <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/prezident-nagoloshuye-na-nalezhnomu-finansuvanni-d/> [in Ukrainian].

12. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini”* : vid 01 kvitnia 2014 roku, № 333-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of government in Ukraine” from April 01, 2014, № 333-p]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> [in Ukrainian].

13. Sytnyk, H.P., Andreiev, S.O. (2014). *Pro novu konfiguracyiu postiino diiuchykh orhaniv upravlinnia tsyvilnoho zakhystu na derzhavnomu rivni* [On the new configuration of permanent civil protection management bodies at the state level]. *Visnyk NADU – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 2, 5-11. Retrieved from <http://visnyk.academy.gov.ua/?lang=ukr&tip=dop&tipn=Page&page=46> [in Ukrainian].

14. Maistro, S. V., Trush, O.O. (2014). *Normatyvno-pravovy mekhanizm derzhavnoho upravlinnia systemoiu tsyvilnoho zakhystu v Ukraini* [Legal Mechanism of Public Administration of the Civil Protection System in Ukraine]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia – Actual problems of public administration*, 2, 156-162. Retrieved from <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-2/doc/4/01.pdf> [in Ukrainian].

15. Kharlamov, V.V. (2017). *Teoretychni zasady Derzhavnoho Upravlinnia vyshchoiu osvitoiu u sferi tsyvilnoho zakhystu* [Theoretical foundations of the State Department of Higher Education in the field of civil protection]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Seriya : Derzhavne upravlinnia – Bulletin of National University of Civil Protection of Ukraine. Series: State Government*, 1, 69-75. Retrieved from <http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/2378/1/Harlamov.pdf> [in Ukrainian].

16. Barylo, O.H. (2018). *Analiz doslidzhen problem derzhavnoho upravlinnia u sferi tsyvilnoho zakhystu* [Analysis of studies of public administration problems in the field of civil protection]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia – Theory and Practice of Public Administration and Local Self-Government*, 1. Retrieved from http://el-zbirn-du.at.ua/2018_1/11.pdf [in Ukrainian].

17. *Zvit pro osnovni rezultaty diialnosti Derzhavnoi sluzhby Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii u 2018 rotsi* [Report on the Main Results of the State Emergency Service of Ukraine in 2018]. (n.d.). *www.dsns.gov.ua*. Retrieved from <https://www.dsns.gov.ua/files/2019/1/18/321/Публічний%20звіт%20за%202018%20рік.pdf> [in Ukrainian].

18. Mul, A. O., Plys, M. M., Kondratiuk, V. M. (2019). *Liudskyi chynnyk i bezpeka* [Human Factor and Security]. *Khimiia ta suchasni tekhnologii – Chemistry and Modern Technologies: Proceedings of 10th International Scientific and Technical Conference*. (pp. 44-45). Dnipro [in Ukrainian].

19. Halak, A. (2017). *Dobrovilni pozhezhni komandy ta orhanizatsiia systemy reahuvannia na nadzvychaini sytuatsii v OTH* [Volunteer Fire Teams and Organization of the Emergency Response System in UTC]. Retrieved from <https://www.slideshare.net/CSIUKRAINE/ss-73481922> [in Ukrainian].

20. Rohulia, A. (2018). Realizatsiia derzhavnoi polityky u sferi bezpeky zhyttiediialnosti na rivni terytorialnykh hromad [Implementation of state policy in the field of living safety at level of territorial communities]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia – Public Administration and Local Government*, 3(38), 157-163. Retrieved from [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03\(38\)/21.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03(38)/21.pdf) [in Ukrainian].